

Til lovforslag nr. L 221. Betænkning afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 22. maj 1981

Betænkning

over

Forslag til lov om arbejdstilbud til ledige

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet en række spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
Dansk Arbejdsgiverforening,
Danske Kvinders Nationalråd,
Entreprenørforeningen,
Håndværksrådet og
Industrirådet.

Af arbejdsministeren er stillet et ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og centrumdemokraternes medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Flertallet fastslår, at selv om fremrykningen af tidspunktet for arbejdstilbud i første omgang kun får virkning for unge under 25 år, er det hensigten, når de administrative muligheder foreligger, at fremrykningen skal gælde for alle.

Flertallet lægger endvidere vægt på, at arbejdsministeren over for udvalget har oplyst, at arbejdsformidlingen i videst muligt omfang vil udvide sin service over for private arbejdsgivere, der ansætter langtidsledige, f. eks. ved udfyldelse af tilbudsformularer, ansættelsesaftaler, erklæringer vedr. arbejdsoplysninger samt afregningsopgørelser m. v.

Endelig finder flertallet, at den ofte meget store afslagsprocent omkring jobtilbuddene giver anledning til overvejelse. Indtil nu har

der været tale om tilbud efter meget lang tids ledighed og for størstedelens vekommende i god overensstemmelse med uddannelse og hidtidig erhvervs erfaring.

Omfanget og karakteren af foranstaltninger ved afslag bør derfor i forbindelse med fremrykningen overvejes nærmere. Arbejdsministeren har over for udvalget givet tilsagn om, at han i tiden indtil 1. april 1982 vil følge udviklingen og overveje mulige ændringer i den hidtidige praksis i samarbejde med landsarbejdsnævnet.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet som nr. 1 og 2 og det af arbejdsministeren som nr. 3 stillede ændringsforslag og udtaler, at dette lovforslag og det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. må opfattes som en helhed, såvel ud fra det funktionelle som ud fra det politiske, hvilket er kommet klart frem gennem den netop indgåede aftale mellem regeringen og de tre forligspartier om den økonomiske politik.

Da mindretallet således vil være afskåret fra reel indflydelse på denne lovgivning, vil det ved ændringsforslag nr. 1 og 2 markere, at man finder forslaget for vidtgående og med meget usikre konsekvenser på en række områder, men har ønsket at koncentrere indsatsen om ungdomsarbejdsløshedens bekæmpelse.

Den økonomiske rækkevidde for staten som for kommuner og amtskommuner er usikker, men mere afgørende vil det være, at der hermed er tilvejebragt en kraftig tilskyn-

delse til, at der i offentlig regie etableres produktionsvirksomhed på områder, der berører erhvervslivets traditionelle arbejdsområder, ligesom antallet af ansatte i kommuner og amter må forventes at blive varigt forøget.

Mindretallet befrygter således, at den samlede virkning af denne lovgivning vil være en tungere offentlig sektor med en større belastning af erhvervene til følge. Den langsigtede virkning på beskæftigelsens omfang er således usikker.

Mindretallet er opmærksom på, at spørgsmålet om vægringsregler og disses indvirkning på den faktiske virkning af den fremrykkede arbejdstilbudsordning er uafklaret, men at en vurdering af dette vil ske i foråret 1982 på basis af de da indvundne erfaringer.

Mindretallet frygter, at den manglende parallelitet til 26-ugersreglen vil forringe virkningen af loven.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse ved 3. behandling med følgende bemærkninger*:

Lovforslaget vil hovedsageligt kun virke som beskæftigelsesterapi og maskering af arbejdsløshedsproblemet. Samtidig vil det virke fordyrende på normale ansættelsesforhold i erhvervslivet, fordi der vil være valgmuligheder, der giver konkurrenceforvridning på arbejdsmarkedet, fordi enorme summer af statspenge slippes løs til aflønning af noget, der ikke giver et normalt arbejdsresultat.

Mindretallet mener ikke, at regeringen evner at afskaffe arbejdsløsheden, fordi den – samtidig med at den snakker om den høje arbejdsløshed – bevidst overlæsser det private erhvervsliv med forkvaklet arbejdslovgivning, overdreven beskatning, ågerrenter, en ødelæggende sygedagpengeordning, overdrevne sikkerheds- og miljøbestemmelser samt et ukontrolleret vokseværk i socialudgifterne og administrationen, hvis samlede virkninger har direkte destruktiv effekt på ethvert erhvervsinitiativ til nedbringelse af arbejdsløsheden.

Størstedelen af vor arbejdsløshed må ses som et selvfølgelig resultat af den førte socialistiske politik. Arbejdsløshed afhjælpes ikke ved lovgivning, men ved øget produktion, og produktion skades bl. a. ved trusler om ØD. Mindretallet mener, at man i stedet

skulle løse arbejdsløshedsproblemet effektivt ved at lovgive som anført i fremskridtspartiets mange lovforslag om ændret økonomisk politik.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) mener, at de midler, der nu skal afsættes til en fremrykning af jobtilbudsordningen, kunne bruges betydeligt bedre ved at skabe øgede uddannelsespladser eller ordinære job inden for det offentlige. Der er ingen tvivl om, at en jobtilbudsordning, der igangsættes 9 måneder før dagpengeretten opbruges, er en fornuftig disposition, og derfor ønsker mindretallet at markere, at modstanden mod jobtilbudsordningen i første række angår fremrykningen. Der har været udtrykt megen tvivl, om beregningerne holder, hvilket har medført, at fremrykningen i første omgang skal gælde unge ledige. Baggrunden herfor er utvivlsomt en erkendelse af, at det højst sandsynligt ikke er muligt at skaffe alle de job, der bliver brug for.

Hidtidige erfaringer viser, at det i hovedsagen er det offentlige, der skal skaffe job – den sidste undersøgelse, der er fremlagt fra Odense kommune, viser tallet 90 pct. af alle jobtilbud. På baggrund heraf finder mindretallet det mere relevant at udvide den offentlige sektor med ordinære job. Af oplysninger fremkommet i udvalgsarbejdet fremgår det, at arbejdsgiverne har ret til at afskedige folk i ordinære stillinger for at tage langtidsledige ind med tilskud. Dette finder mindretallet ikke rimeligt.

Mindretallet indstiller lovforslaget til *forkastelse ved 3. behandling*.

Et *fjerde mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) er modstander af jobtilbudsordningen. Mindretallet har gentagne gange peget på, at jobtilbudsordningen skulle afskaffes og erstattes med princippet om længst arbejdsløs – først tilbud om arbejde samt anvisning og kontakt tilbage til fagforeningerne.

Som jobtilbudsordningen fungerer, er det snarere en jobtilskudsordning. Arbejdsgiverne lokkes med rigelige kroner. Konsekvenserne er en støtte til arbejdsgivernes generelle pres på lønningerne. Både de private og offentlige arbejdsgivere. Støttebeløbet til arbejdsgiverne vil blive hævet fra 20 kr. i timen til 30 kr.

Jobtilbudsordningen betyder:

- at de langtidsarbejdsløse placeres på tværs af faggrænser imod eget ønske,
- at ordinære job på overenskomstmæssige ansættelsesvilkår konverteres til ekstraordinære kortvarige job.

At jobtilbudsordningen er helt utilfredsstillende viser de mange afslag på jobtilbud. En tredjedel af alle, der har modtaget et jobtilbud, sagde nej. En hel del af dem, der har sagt ja, gjorde det for ikke at ryge ud af A-kassen og fagforeningen.

Lovforslaget betyder, at jobtilbuddet skal rykkes frem for alle under 25 år, så det gives allerede efter et års arbejdsløshed inden for de sidste 15 måneder. I stedet for 20.000 om året skal nu ca. 30.000 have jobtilbud. At lovforslaget betyder skærpede sanktioner for et nej til jobtilbud, er der ingen tvivl om. Det præcedens, der gælder i dag, er klart. De langtidsarbejdsløse mister ikke arbejdsløshedsunderstøttelsen, når de siger nej til tilbuddet. Til dato har arbejdsministeriet ikke kunnet give eksempler på dette.

Arbejdsministeren er indstillet på at ændre dette. I bemærkningerne til lovforslaget siger ministeren: »Såfremt en langtidsledig afslår et jobtilbud efter ordningen, bør det medføre, at spørgsmålet, om den langtidsledige er til rådighed for arbejdsmarkedet, tages op til konkret vurdering.«

Den generelle tendens i administrationen af rådighedsbegrebet i dag er den, at tvivlen kommer systemet til gode – ikke de arbejdsløse. Det stigende antal karantænesager vidner herom. Der er i høj grad tale om retsløse tilstande for de arbejdsløse.

Arbejdsministeren har i et svar løftet noget af sløret for, hvad der vil komme: »... under hensyn til, at opmærksomheden i højere grad må være rettet imod, om den ledige er til rådighed, kan det ikke udelukkes, at et større antal ledige vil miste dagpengereetten som følge af et afslag på et jobtilbud.«

Mindretallet frygter, at den bebudede ændring vil hvile på gangster-princippet: »Jeg giver dig et tilbud, som du ikke kan afslå.« Vi frygter, at det almindelige vil blive, at adgangen til at oppebære understøttelse begrænses fra 2½ år til 1 år. I modsætning til

dette ønsker mindretallet tidsbegrænsningerne helt afskaffet.

Hvis arbejdsministeren er så bekymret for de arbejdsløses forhold, som han giver udtryk for, så skulle han tage at sikre, at alle langtidsarbejdsløse inden for et år får mindst ét jobtilbud på helt ordinære overenskomstmæssige ansættelsesvilkår inden for det hidtidige fagområde. Uden penge med hjemme fra til arbejdsgiveren. Uden sanktioner.

Med disse bemærkninger indstiller mindretallet lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (Enggaard (V), Fogh Rasmussen (V), Grethe Fenger Møller (KF) og Ninn-Hansen (KF)):

Til § 1

1) I *stk. 1* ændres »60 år« til: »25 år«, og ordene », og så vidt muligt efter et års ledighed« udgår.

2) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Tilbuddet skal gives efter 1 års ledighed.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Ny paragraf

3) Efter § 11 indsættes:

»§ 12. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.«

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

Ved ændringsforslagene begrænses lovforslaget til at gælde for personer under 25 år.

Til nr. 3

Ved ændringsforslaget undtages Færøerne og Grønland fra lovforslagets område, hvilket er i overensstemmelse med den øvrige lovgivning på arbejdsmarkedsområdet.

Jytte Andersen (S) Bakholt (S) Demsitz (S) Hans Jørgen Jensen (S)

Søren B. Jørgensen (S) fmd. Kaj Poulsen (S) Taanquist (S) Bolvig (RV) Enggaard (V)

Fogh Rasmussen (V) Grethe Fenger Møller (KF) nfmd. Ninn-Hansen (KF)

Arne Melchior (CD) Lilli Gyldenkilde (SF) Tyroll (VS) Lawaetz (FP) Voigt (FP)

Partierne KrF og DR havde ikke medlemmer i udvalget.